

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Wielki

Poświ

CE... dla mie...

K CZĘSTOCHOWSKI

Polityczny, społeczny, ekonomiczny i literacki

WIELKI CZĘSTOCHOWSKI

Cena 5 kop.

Administracja: Częstochowa Aleja II № 88, telefonu № 50, t. 21, adres telegraficzny „Dziennik-Częstochowa”.

tylko w dni powszednie od godz. 5-ej do 7-ej wieczorem.

Administracja w dniu powszednie do godz. 6-ej wieczorem, w niedziele i święta do godz. 11-ej rano.

Prezumeratę i ogłoszenia w Częstochowie przyjmuje księg. p.l. J. Nowicki i S-ka.

CENA OGŁOSZENIA:

za jeden wiersz lub jego miejsce na I-szej stronie 80 k., na IV-ej 10 k.

Reklamy i Nekrologia za wiersz 20 k.

Nadesłane za wiersz 50 kop.

Ogłoszenia drobne po 8 kop. za wyraz

Reprezentantem

„Dziennika Częstochowskiego” na SOSNOWIEC i ZAGŁĘBIE DĄBROWSKIE jest

Wacław Badurski

(SOSNOWIEC, hotel „Warszawski”).

Instytut Leczniczo-gimnastyczny, masażu i szkoła fechtunku

St. KIFFERA, II-ga Aleja 30 w Częstochowie.

W niedziele i święta **gimnastyka ogólna** po 20 kop. od osoby, do 10 wiecz. otwarta. Gimnastyka dla dzieci codziennie. Dla dorosłych 4 razy w tygodniu. **3 rb.** miesięcznie.

Dentysta

Marjan PUCHALSKI

II-ga Aleja № 26 róg Teatralnej, w domu Dr. Wasserthala (nad Apteką W-go Długosza).

Lekarz-Dentysta M. Grejniec

Leczenie, plombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu, Zęby sztuczne bez podniebiecia. I Aleja № 8, dom p. Hygocikiej.

Kalendarzyk.

D. 21 Grudnia,

Imiona chrześcijańskie: dziś Tomasz Ap., jutro Honorata i Zenona.

Imiona słowiańskie: dziś Tomisława, jutro Drogomira.

Wśród święta g. 8 m. 10. zachód g. 3 m. 44.

Daty historyczne: 1587. Koronacja Zygmunta III Wazy na króla.

ZAGADNIENIA

WIELKICH MIAST.

P. Aleksander Lednicki wygłosił na temat powyższy odczyt w Warszawie.

Według strzeżenia prelegent mówi co następuje:

Prócz trzech zasadniczych—od czasów Montesquieu—podziałów władzy państwowej, jako—ustawodawczej, sądowej i wykonawczej, wyodrębniła się coraz bardziej i nabiera cech władzy „czwartej”, t. zw. „pouvoir municipal” —władza municypalna. Polega ona na obieralności władz miejskich, na prawie ludności miejskiej do niekrepowania przez rząd i państwo gospodarce, czyli—do samorządu.

Samorząd—to forma niezbędna ustroju gospodarczego i administracyjnego miast nowoczesnych, w których skupia się coraz bardziej ludność z bliższych i dalszych okolic. W Anglii 2/3 ludności przemieszcza w miastach, we Francji—1/3, w Niemczech 1/2, ludności, w Królestwie Polskiem więcej niż 1/2.

Owa tendencja nowoczesna do tworzenia wielkich skupień miejskich zawiera ważny moment kulturalny—czynnik doboru społecznego. Kojarzy się on z wysiłkiem wzniesienia spójności ludzi na wyższy szczebel cywilizacyjny. I przeszłość stwierdza istnienie wielkich zrzeszeń miejskich, jeno zarówno w formie, jak i treści tych zrzeszeń czas poczynił głębokie przeobrażenia.

W rzucie oka historycznym prelegent barwnie szkicuje obraz rozwoju miast w ciągu dzie-

łów: wielkie stolicy starożytnego Wschodu (Babilon), politykujące a mieszczące w sobie całokształt życia publicznego miasta greckie, pożerające wszystko, a „nic nie wytwarzające” Rzym—stolica świata. Średniowiecze czyni już zmiany znamienne: wsie dostarczają materiałów surowych, poczyna się wytwórczość miejska.

Wreszcie zjawiają się wielkie miasta, miasta nowe, a konieczność specjalnych badań warunków ich istnienia, gospodarki, rozwoju tworzy z czasem udzieloną dyscypliną naukową, ściśle związaną z zagadnieniami ekonomii politycznej i szeregi nauk społecznych, mianowicie—„miastoznawstwo”.

Niejednemu z nas obcy jest zupełnie termin powyższy, a jednak, jak twierdził prelegent, uniwersytety będą musiały posiadać oddzielne katedry tej nowej umiejętności i prawno-społecznej.

Istotą treści odczytu wczorajszego było właśnie zapoznanie słuchaczy z zakresem i podziałem „miastoznawstwa”, obejmującego trzy ważne sfery gospodarki miejskiej: higienę społeczną, oświatę narodową i politykę socjalną.

Obszerny dział higieny społecznej zawiera cały szereg wskazań, dążących do uzdrowienia miast wielkich: regulacja usuwania, odpadków“ miejskich (palenie); oświetlenie; polewanie lub osmalanie ulic; sprawa darmowych kąpiel (leżnie miejskie dla warstw ubogich i dzieci); sprawa żywnościowa („municypalizacja” sprzedaży przedmiotów pierwszej potrzeby i stałe niskie ceny chleba)—oto kwestje pierwszorzędnej doniosłości, których stopniowe rozwiązanie, przeobraża warunki pobytu w wielkim mieście (w wielu—hygieniczniej, niż na wsi), ratuje tysiące istnień ludzkich, obniżając % śmiertelności do możliwych granic, (w Charlottenburgu % śmiertelności z 36% spadł do 18%).

Na pograniczu higieny społecznej i polityki socjalnej stoją dwie ważne sprawy: środki komunikacji i sprawa mieszkaniowa (kwaterunkowa). Pierwsza warunkuje poniekąd stopniowe rozszerzenie się granic miasta, druga jest sprawą palącą dla ludności ubogiej i warstw robotniczych. To też miasta angielskie budują „domy noclegowe”, a w nich, oprócz sypialni, mieszczą jadalnię, łazienkę, czytelnię. Budują dalej „domy dla robotników”, starając się usuwać optakane skutki—moralne i materialne—przeludnienia mieszkań ludzi ubogich. Londyn sam wydał za budowę tych domów 43 miliony. Mieszkania dla robotników w Norymbdzie i krakowskie „domki” dra Jordana to samo mają na celu.

Drugi podstawowy dział „miastoznawstwa” tworzy oświata narodowa, nie tylko w formie szkół miejskich, lecz również muzeów szkolnych, kolumni letnich dla dzieci i wycieczek po kraju dla dorosłych. Wreszcie trzeci dział stanowi polityka socjalna, dziedziina względnie nowa, nie posiadająca dotychczas w teorii prawa państwowego ścisłego określenia. Dąży ona do stworzenia w samorządzie miejskim takiej organizacji, która by uwzględniła interesy wszystkich warstw ludności, przede wszystkim zaś interesy warstw upośledzonych materialnie.

Zorganizowanie życia robotniczego—walka z bezrobociem, ubezpieczenie robotników od bezrobocia przez miasto, giełdy i sekretariaty pracy—oto doniosłe zadania miejskiej polityki socjalnej.

Lecz na przeprowadzenie reform powyższych trzeba środków poważnych i miasta czerpią je żłazwyczaj z podatków, zasiłków od skarbu i drogą kredytu, wielce pożądanego i korzystnego czynnika rozwoju gospodarki miejskiej.

Regulamin koncentracyjny.

Stronnictwa, które przystąpiły do koncentracji (P.P.P.—D.N.—P.R.) przyjęły następujący regulamin dla przyszłego Koła polskiego w Dumie państwowej:

I. Koło polskie działa w Izbie solidarnej. Uchwały jego większości obowiązują wszystkich członków, którzy głoszą zgodnie z temi uchwałami, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w punkcie następnym.

II. Każdy członek, uważający uchwałę większości za niezgodną ze swem sumieniem politycznym, po złożeniu formalnego i umotywowanego oświadczenia w tym względzie, zaraz po jej powzięciu, ma prawo powstrzymania się od głosowania przez opuszczenie sali posiedzeń.

III. W sprawach, w których, na wniosek określonej przez regulamin liczby członków, zapadnie większością 2/3 głosów obecnych uchwała, że sprawa ta wyłącza się z pod solidarnego traktowania, posłowie przemawiają w Izbie i głosują według własnego uznania. (Do tej kategorii należą z zasady sprawy ściśle wyznaczone).

IV. Poseł może zabierać głos w Izbie tylko za zgodą Koła, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w punkcie trzecim; o ile przemawia w jego imieniu, obowiązany jest przedstawić przedtem Kołu treść swego przemówienia. Uzasadnienie przed Izbą wniosku, przyjętego przez Koło, powierza się jego autorowi, o ile się tego prawa nie zrzeknie.

V. Na posiedzeniach I-by dyrektywy w sprawie przemawiania i głosowania wydaje w imieniu Koła komisja parlamentarna.

VI. W razie złamania solidarności, poseł ściąga usunięcie z Koła. Członek Koła, występujący lub usunięty z niego, musi złożyć mandat polski.

VII. Do wszystkich komisji Koła winni być powoływani posłowie z wszystkich stronnictw politycznych, reprezentowanych w Koło, według normy, ustanowionej przez regulamin.

VIII. Posiedzenia plenarne Koła są jawne w tem znaczeniu, że Koło sporządza i ogłasza protokoły swych posiedzeń, które stają się własnością ogółu. Większością 2/3 głosów obecnych posiedzenie może być uznane za tajne.

Z pism i gazet.

W „Przełomie” ze środy, w piątej części artykułu p. H. K. omawiającego układy P.P.P. z D.N. i P.R.—czytamy:

Tak tedy przystąpiliśmy do koncentracji wyborczej. Czyśmy uczynili dobrze? Mamy niepiękną nadzieję, że tak, bo dzięki niej przedstawiciele radykalizmu polskiego mają możliwość przekonania kraju o szczerości swoich hasel, bo dzięki niej kraj nauce dowiedzieć się zdoła, że nie tylko żywiły reakcyjne, lecz prawdziwie wolnościowe godzą patriotyzm z wielkimi idejami postępu, które mu piętno prawdziwej szlachetności nadają, bo dzięki niej wreszcie znajdują się w chwili przełomowej przy tworzeniu się przyszłej Polski demokratycznej, ci, którym drogę jest hasło „Ojczyzna i postęp”. A czyż poza tem nie zasługujemy się istotnie krajowi, skoro udziałem swoim w wspólnej akcji wyborczej powstrzymamy agitację prowadzoną pod płaszczykiem wstrętnych hasel i rowokacyjnych, hasel, krzywdzących imię n-łaka i Polski.

Zdzisław Zdanowicz w Krakowie, ul. Sławkowska l. 3/l.

POLEGA: skóne obuwie amerykańskie

Florsheim & Company w Chicago.

Wykonywa: pomniki, figury, portrety, ołtarze, roboty przy budowach kosciół, jako też i każde roboty w zakresie rzeźbiarstwa rebo-dzące, od najwycieńszonych do najwzkwintniejszych pod względem artystycznego wykonania, ze wszystkich krajowych i zagranic-nych, pitone materiałów kamienia i drzewa. Dekoracje domów od ręki modelowane i wszelkie roboty szkatułarskie. Zakład podejmuje się wykonywać roboty w miejscowościach najodleglejszych. Informacje, rysunki i kosztorysy na każde żądanie darmo. Ceny

Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamiennarski Kruszyński i Proszowski w Częstochowie, ul. III dom wstany. 269

